

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN YABANCILAŞMA İLE YALNIZLIK DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ¹

Abdullah ATLI

İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, abduallah.atli@inonu.edu.tr

Gökay KELDAL

Niğde Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, gokaykeldal@nigde.edu.tr

Osman SONAR

İnönü Üniversitesi, PDR Anabilim Dalı Lisans Öğrencisi,
osmansonar02@hotmail.com

Özet

Bu araştırma, üniversite öğrencilerinin yalnızlık düzeylerini çeşitli değişkenler açısından incelemeyi ve yabancılaşma ile yalnızlık düzeyi arasındaki ilişkiyi belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmanın çalışma grubunu uygun örnekleme yoluyla seçilen 2013-2014 eğitim-öğretim yılında İnönü Üniversitesinde öğrenim görmekte olan 403 (226 kız ve 177 erkek) öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama araçları olarak UCLA Yalnızlık Ölçeği, Dean Yabancılaşma Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Üniversite öğrencilerinin yalnızlık düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesine ilişkin olarak yapılan analizlerde iki grubun karşılaştırılmasında t-testi, daha fazla grupların karşılaştırılmasında Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) tekniği kullanılmıştır. Gruplararası farklılığı belirlemek için F istatistiği kullanılmıştır. Üniversite öğrencilerinin yabancılaşmalarının yalnızlık düzeylerini yordamadaki gücünün belirlenmesinde adım adım (stepwise) regresyon analizi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda; erkek öğrencilerin ve okuduğu bölümden memnun olmayan öğrencilerin yalnızlık duygu düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Yapılan adım adım regresyon analizi sonucunda yabancılaşmanın alt boyutlarından yalıtılmışlık ve güçsüzlük ile yalnızlık arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulunurken, kuralsızlık ile yalnızlık arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Anahtar Kelimeler: Yalnızlık, Yabancılaşma, Yalıtılmışlık, Güçsüzlük, Kuralsızlık.

THE RELATIONSHIP BETWEEN THE LEVELS OF UNIVERSITY STUDENTS' ALIENATION AND LONELINESS

Abstract

This research study aims to examine the loneliness levels of university students in terms of various variables and determine the relationship between their loneliness and alienation levels. The study group is selected through convenience sample technique and consists of 403 students (226 girls, 177 boys) studying at Inonu University during the 2013-2014 academic year. In the study, UCLA Loneliness Scale, Dean Alienation Scale and Personal Information Forms were used as data collection tools. In the data analysis part regarding the examination of loneliness levels of university students in terms of various variables, t-test was used for the comparison of two groups and One-Way Analysis of Variance (ANOVA) techniques were used for the comparison of more groups. F statistics was used to determine

¹ 11. Ulusal PDR Öğrenci Kongresinde bildiri olarak sunulmuştur.

the intergroup differences. In addition, stepwise regression analysis was carried out to determine the power of the university students' alienation in predicting their loneliness levels. According to the results of the study, male students and the students who are not satisfied with their departments have higher levels of loneliness. As a result of the stepwise regression analysis, while a significant positive, correlation was found between isolation, a sub-dimension of alienation, powerlessness and loneliness; a not significant correlation was found between irregularity and loneliness.

Key Words: Loneliness, Alienation, Isolation, Powerlessness, Irregularity.

Giriş

Yalnızlık, derinlemesine incelenmesi gereken, toplum içerisinde farklı şekillerde görülebilen bir duygu durumdur. Yalnızlık duygusunun literatürde bir çok tanımı vardır; bireylerin gerçekte var olan kişilerarası ilişkilerinin bu noktadaki beklentilerini karşılayamadığından kaynaklanan bir duygu (Peplau ve Perlman, 1982), kişilerarası ilişkilerin doyurucu yokluğu veya kişilerce anlaşılan eksikliği ve bu gerçeğin algılanan yoksunluğa psikolojik zorlanma ruh halinin de eşlik etmesi durumu (Young, 1982), kişinin ihtiyaç duyduğu kişilerarası ilişkilerin az olması ya da birçok farklı kişilerarası sosyal ilişkilerin olmasına rağmen bu ilişkilerde yakınlığın ve içtenliğin bulunmaması (Weiss, 1973), kişinin ruh hali üzerinde negatif etkisi olan bir duygu durum (Oruç, 2013) durumuna bireylerin verdiği tepki olarak tanımlanmaktadır. Yalnızlığın sıklığı ve yoğunluğu sürekli değişebilir olsa da intihar (Batıgün, 2008; Eskin, 2001), sosyal beceri eksikliği ve sosyal kaygı (Subaşı, 2007), düşük akademik başarı (Keskin ve Sezgin, 2009), toplumdan soyutlanma (Buluş, 1997), şiddete ve çatışmaya eğilim gösterme (Haskan, 2009) gibi birçok sonuçla ilişkilidir.

Yalnızlık insan hayatının her döneminde ortaya çıkabilecek bir durum olsa da bireylerin; yaşamlarının bazı gelişim dönemlerinde insanlarla birlikte olma ve samimiyete dayalı yoğun ilişkiler kurma isteği daha fazladır (Kızıldağ, 2009; Koçak, 2005). Ergenlik ve genç yetişkinlik dönemi bu yoğun ilişkilerin yaşandığı dönemlerde arasında gösterilmektedir. Daha önce insanlar tarafından bilinenin aksine yalnızlık, bireyin yaşlılık döneminden çok ergenlik ve genç yetişkinlik döneminde çok sık bir biçimde görülmektedir (Brennan, 1982; Ditomasso ve Spinner, 1997). Bireyin üniversite eğitimi aldığı yıllar ergenliğin bitişi genç yetişkinlik döneminin başlangıcına denk gelmektedir. Bu dönemler bireylerin yalnızlığı belirgin bir şekilde yaşadığı yıllardır (Brennan, 1982). Yalnızlık toplumun her kesiminde yaşanabilir ve üniversite öğrencileri de yalnızlığın getirdiği olumsuz durumlara maruz kalabilirler (Duy, 2003). Üniversite eğitimlerine yeni başlayan öğrenciler farklı ortamlara uyum sağlamakta zorlanabilirler. Bu da bireylerin yeni ortamdan kaynaklanan bir yalnızlık yaşamasına neden olabilir. Nitekim, üniversite öğrencilerinin yalnızlık düzeylerini incelemeyi amaçlayan araştırmalarda (Odacı ve Kalkan, 2010; Ceyhan ve Ceyhan,

2011; Lamm ve Stephan, 1987) öğrencilerin yalnızlık duygusunu yoğun olarak yaşadıklarını ortaya konulmuştur.

Yabancılaşma; bireyin özünü yitirmesi varlığının psikososyal boyutlarının parçalanması, ayrışması ve birbirinden uzaklaşması (Tolon, 1981, Akt., Erjem, 2005), kişilerin başkalarından, birbirlerinden veya önceden belli bir durum, ortam ya da süreçten uzaklaşmaları (Marshall, 1999), kişinin toplumdaki diğer ilişkilere karşı duyduğu güvensizlik, toplumsal, kurumsal temelli sorunlarının ya da kişilerarası sorunlarının kişi üzerinde oluşturduğu güçsüzlük, anlamsızlık, kuralsızlık, yalıtılmışlık ve bireyin kendine yabancılaşma duyguları (Seeman, 1959), kişinin birey olarak toplumsal dinamığe katılımında kendi gerçeklerini sorgulamasına ve sorguladığı bu gerçekleriyle toplumsal gerçekler arasında uyumsuzluğun ortaya çıkması (Shepard, 1972) olarak farklı açılardan tanımlanabilir.

Yabancılaşmanın sebepleri, ortaya çıkma şekli ve sonuçlarına ilişkin farklı yorumlar olması yabancılaşmanın tanımlanmasını zorlaştırmıştır. Ancak yabancılaşma kavramının tanımı ne olursa olsun yabancılaşmanın toplumun yapısını oluşturan kurumlarda görülmesi mümkündür (Elma, 2003; Kılçık, 2011). Yabancılaşma, bir boyutuyla insanlık tarihi kadar eski bir sorun olarak ele alınırken, diğer tarafta güncel sorunlardan biri ve hatta birçok sorunun kaynağı olarak gösterilmektedir (Karakaya, 2010). Yabancılaşma sürecinde insan, yaşamının, ilişkilerinin ve etkinliklerinin öznesi olmaktan uzaklaşarak nesneleşir ve medyanın, örgütlerin, kurumların, makinelerin ve başka insanların denetimine girerek dıştan kontrollü bir varlık haline gelir (Erjem, 2005).

Yabancılaşmanın, insan psikolojisinde ve kişiliğinde yarattığı zararlar göz önüne getirildiğinde, yabancılaşmanın sosyal bir olgu olmaktan çok, insanı etkileyen psikolojik bir olgu olarak incelenmesi gerekliliği dile getirilebilir (Çelik, 2005). Ancak, Yabancılaşma ile ilgili yapılan araştırmalarda öğretmenlerin işe yabancılaşması (Çalışır, 2006; Elma, 2003; Erjem, 2005; Kılçık, 2011; Şirin, 2009), okula yabancılaşma (Çelik, 2005; Gedik, 2014; Yiğit, 2010) ve işe yabancılaşma (Develioğlu ve Tekin, 2012; Pearlin, 1962) gibi konular üzerine odaklandığı görülmektedir. Literatür incelendiğinde yabancılaşmanın yalnızlık gibi psikososyal boyutlarla arasındaki ilişkinin çok fazla araştırmalarda yer almadığı görülmektedir.

Yabancılaşma ve yalnızlık arasında ilişkiye bakıldığında Jones, Freeman ve Goswick (1981), yalnız öğrencilerin kendi kendilerini olumsuz algıladıklarını, kendileri dışındaki insanları da olumsuz ve yabancılaşmış olarak gördüklerini belirtmişlerdir. Modern dünyada bireylerin yalnızlaşma ve yabancılaşmaya maruz kalması olası bir durumdur. Özellikle üniversite eğitimi için ailelerinden ayrılıp farklı ortamlara uyum sağlamaya çalışan bireylerin bu durumları yaşamalarının kaçınılmaz bir olgu olduğu düşünülmektedir. Yabancılaşmaya ve yalnızlaşma, üniversite öğrencilerinin eğitimlerine odaklanmalarını ve iyi bir eğitim almalarını engelleyebilir. Bütün bu olumsuzluklar bireylerin kendi verimliliklerini ortaya koyamamasına ve bu nedenle topluma katkı sağlayamamasına neden olabilir. Özellikle üniversite eğitimi alan gençlerin bu tür olumsuzluklara maruz kalmaları benlik saygılarının azalmasına sebebiyet verebilir. Bu nedenle üniversite

öğrencilerinin yabancılaşma ile yalnızlıkları arasındaki ilişkinin incelenmesinin önemli olduğu düşünülmektedir.

Yöntem

Araştırma Deseni

Üniversite öğrencilerinin yalnızlık düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelemeyi ve yabancılaşma ile yalnızlık arasındaki ilişkiyi belirlemeyi amaçlayan bu araştırmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır.

Araştırmanın soruları şu şekilde sıralanmaktadır:

- Üniversite öğrencilerinin yalnızlık düzeyleri cinsiyet, okuduğu bölümden memnun olup-olmama ve sınıf değişkenleri açısından anlamlı farklılık göstermekte midir?
- Üniversite öğrencilerinin yabancılaşma düzeyleri ile yalnızlık düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunun belirlenmesinde uygun örnekleme (Fraenkel, Wallen ve Hyun, 2012) yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma gurubunu 2013-2014 eğitim-öğretim yılı içerisinde İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İlahiyat Fakültesi, Mühendislik Fakültesi ve Sağlık Yüksekokulunda öğrenim görmekte olan öğrenciler oluşturmaktadır. Öğrencilerin 226'sı kız (%56) ve 177'si erkek (%44) olan öğrencilerin yaşları 18-27 (ort=21.90; ss=1.813) arasında değişmektedir.

Veri Toplama Araçları

Kişisel Bilgi Formu: araştırmacılar tarafından hazırlanan kişisel bilgi formuyla bazı demografik özelliklerin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu formun içerisinde cinsiyet, sınıf düzeyi, üniversitede öğrenime devam edilen bölümden memnun olup olmama, yaş, akademik not ortalamaları ve fakülte gibi değişkenler yer almaktadır.

UCLA Yalnızlık Ölçeği: Russel, Peplau ve Ferguson (1978) tarafından geliştirilen University of California Los Angeles Yalnızlık Ölçeği, daha sonra Russel, Peplau ve Cutrona (1980) tarafından tekrar gözden geçirilmiş ve ölçeğin maddelerinin yarısı olumlu, yarısı olumsuz olarak dönüştürülmüştür. Türk kültürüne uyarlama çalışmaları Demir (1989) tarafından yapılan ölçek 4'lü Likert tipinde geliştirilmiştir. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 80, en düşük puan ise 20'dir. Ölçekten alınacak yüksek puanlar yüksek düzeyde yalnızlığı işaret etmektedir (İlhan, 2012).

Dean Yabancılaşma Ölçeği: Yabancılaşma ölçeğini Dean (1961), Seeman'ın (1959) yabancılaşmayı açıkladığı görgül kuramına dayanarak geliştirmiştir. Ölçek, üç alt boyuttan oluşmaktadır. Bu alt boyutlar: 7 maddelik güçsüzlük (1, 3, 9, 12, 13,

14 ve 16), 5 maddelik kuralsızlık (2, 4, 6, 7 ve 10) ve 5 maddelik toplumsal yalıtılmışlıktır (5, 8, 11, 15 ve 17). Bu alt ölçekler, tek başlarına değerlendirilebildikleri gibi toplam puanları da genel bir yabancılaşma ölçümüne işaret etmektedir. Kesinlikle katılıyorum ile kesinlikle katılmıyorum arasında değişen 5 dereceli Likert tipinde ölçek, orijinal halinde 24 madde olmasına karşın Yalçın (2009) tarafından Türkçe uyarlamasında 17 maddeye indirilmiştir. Ölçek maddelerine verilen olumlu yanıtlar arttıkça yabancılaşma puanı artmaktadır. Ölçeğin 5, 8 ve 10. maddeleri tersten puanlanmaktadır. Ölçeğin test tekrar test güvenilirlik katsayısı .74 Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı .79 bulunmuştur (Yalçın, 2009).

Verilerin Analizi

Üniversite öğrencilerinin yalnızlık düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesine ilişkin olarak yapılan analizlerde iki grubun karşılaştırılmasında t-testi, daha fazla grupların karşılaştırılmasında Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) tekniği kullanılmıştır. Gruplararası farklılığı belirlemek için F istatistiği kullanılmıştır (Büyüköztürk, 2014). Bağımsız değişkenlerin bağımlı değişken üzerinde ne derece etkili olduğunu gösteren etki büyüklüğü değerleri de incelenmiştir. İki grup ortalaması arasındaki farkın hesaplandığı istatistiksel yöntemler için etki büyüklüğü hesaplanmasında Cohen's d formülü kullanılmıştır. Hesaplamalar sonucunda elde edilen Cohen's d değeri .20 küçük; .50 orta ve .80 ise büyük etki büyüklüğü olarak yorumlanmıştır (Cohen, 1988). Üniversite öğrencilerinin yabancılaşmalarının yalnızlık düzeylerini yordama gücünün belirlenmesinde adımsal (stepwise) regresyon analizi kullanılmıştır. Çoklu regresyon analizinden önce çoklu regresyon analizinde varsayımsal kriterler olan; verilerin normal dağılıp dağılmadığını saptamak amacıyla Mahalanobis ve Durbin Watson değerlerine bakılmıştır. Mahalanobis değeri 25'in altında, Durbin Watson değerlerinin 1,5 ile 2,5 arasında değer aldığı ve verilerin normal dağıldığı görülmüştür. Modele atılan değişkenler arasında korelasyon değerlerinin .70'in altında olduğu ve çoklu bağlantının (multicollinearity) olmadığını görülmüştür. Regresyon analizinde katılımcı sayısının her bağımsız değişkenin $50+8k$ (k = değişken sayısı) kadar olması gerektiği belirtilmektedir (Field, 2009).

Bulgular

Üniversite öğrencilerinin yalnızlık düzeylerinin cinsiyet değişkeni ve okuduğu bölümden memnun olup olmama değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi için t-testi yapılmıştır. Sonuçlar tablo 1 ve tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 1: Üniversite Öğrencilerinin Yalnızlık Puanlarının Cinsiyete Göre t-testi Sonuçları

	n	$\bar{X}$	ss	sd	t	p	Cohen's d
Kız	226	35.59	8.53	401	-3.16	.002	-.32
Erkek	117	38.36	8.97				

Tablo-1'de görüldüğü gibi üniversite öğrencilerinin yalnızlık düzeyleri [$t_{(401)} = -3.16$; $p < .05$] cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir. Erkek öğrencilerin ($\bar{X} = 38.36$) yalnızlık puan ortalamaları kız öğrencilerin ($\bar{X} = 35.59$) yalnızlık puan ortalamalarından yüksektir. Bu farka ilişkin etki büyüklüğü incelendiğinde (Cohen's d = -.32) küçük etki büyüklüğü olduğu görülmektedir.

Tablo 2: Üniversite Öğrencilerinin Yalnızlık Puanlarının Okudukları Bölümden Memnun Olup-Olmamasına Göre t-testi sonuçları

	n	$\bar{X}$	ss	sd	t	p	Cohen's d
Memnun Değil	83	39.72	9.09	401	3.41	.001	.34
Memnun	320	36.05	8.60				

Tablo-2'de görüldüğü gibi üniversite öğrencilerinin yalnızlık düzeyleri [$t_{(401)} = 3.41$; $p < .01$] okuduğu bölümden memnun olup-olmama göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir. Bu farka ilişkin etki büyüklüğü incelendiğinde (Cohen's d = .34) küçük etki büyüklüğü olduğu görülmektedir.

Üniversite öğrencilerinin yalnızlık düzeylerinin sınıf değişkeni göre farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi için ANOVA testi yapılmıştır. Sonuçlar tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3: Üniversite Öğrencilerinin Yalnızlık Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre ANOVA Sonuçları

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Sınıf Düzeyi	Gruplar arası	35.432	3	11.811		
	Gruplar içi	31266.235	399	78.361	.151	.929
	Toplam	31301.667	402			

Tablo-3'te görüldüğü gibi yapılan ANOVA testi sonucunda lise öğrencilerinin psikolojik yardım alma gönüllükleri sınıf düzeyine göre [$F_{(3,399)} = .151$; $p > .05$] anlamlı farklılık görülmemektedir.

Yalnızlık ve yabancılaşma ölçeği alt boyutları arasındaki ilişkinin belirlenmesi için korelasyon analizi yapılmış ve tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4:Yalnızlık ile Yabancılaşma Alt Boyutları Arasındaki İlişki

	1-Yalnızlık	2-Güçsüzlük	3-Kuralsızlık	4-Yalıtılmışlık
1-Yalnızlık	1			
2-Güçsüzlük	.30**	1		
3-Kuralsızlık	.08	.46**	1	
4-Yalıtılmışlık	.25**	.30**	.19**	1
Ortalama	36.81	3.23	3.63	3.15
Standart Sapma	8.82	.55	.59	.73

*p<.05; **p<.001

Tablo-4'te yer alan veriler incelendiğinde yalnızlık ile güçsüzlük ($r=.30$, $p<.001$) ve yalıtılmışlık ($r=.25$, $p<.001$) arasında anlamlı pozitif ilişki vardır. Bunun yanında yalnızlık ile kuralsızlık arasında ($r=.08$, $p>.05$) anlamlı bir ilişki yoktur.

Yabancılaşma alt boyutlarının yalnızlığı yordama düzeylerinin belirlenmesi için adimsal (stepwise) regresyon analizi kullanılmış ve sonuçlar tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5: Yalnızlığın yordayıcısı olarak Yabancılaşma Alt Boyutlarına Adimsal Regresyon Analizi

	B	Standart Hata	β	R ²	ΔR^2
Aşama 1					
(Sabit)	21.637	2.474		.09	.000
Güçsüzlük	4.698	.755	.297**		
Aşama 2					
(Sabit)	17.758	2.684		.12	.001
Güçsüzlük	3.878	.781	.245**		
Yalıtılmışlık	2.070	.596	.172**		

*p<.05; **p<.001

Tablo-5 incelendiğinde, adimsal regresyon analizinin birinci aşamasında güçsüzlük değişkeninin üniversite öğrencilerinin yalnızlık düzeylerinin %9'unu [$F_{(1,401)}= 38.733$; $p<.001$] açıkladığı görülmektedir. Adimsal regresyon analizinin ikinci aşamasında modele, güçsüzlük değişkeninin yanına yalıtılmışlık değişkeni girmiştir. Güçsüzlük ve yalıtılmışlık değişkenleri birlikte yalnızlığın %12'sini [$F_{(2,400)}= 25.944$; $p<.001$] açıklamaktadır. Son olarak yabancılaşmanın alt boyutlarından kuralsızlığın yalnızlığı anlamlı bir şekilde yordamadığı görülmüştür.

Sonuç ve Tartışma

Bu araştırma, üniversite öğrencilerinin yalnızlık düzeylerini çeşitli değişkenler açısından incelemeyi ve yabancılaşma ile yalnızlık düzeyleri arasındaki ilişkiyi belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırma sonucunda cinsiyet ve okunulan

bölümden memnun olup olmama değişkeni ile yalnızlık arasında anlamlı derecede farklılaşma olduğu görülmüştür. Sınıf düzeyi değişkeni ile yalnızlık arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Yabancılaşma ise üniversite öğrencilerinin yalnızlık düzeylerinin % 12'ini açıklamıştır.

Araştırma sonucunda erkek öğrencilerin yalnızlık düzeyleri kız öğrencilerin yalnızlık düzeylerinden anlamlı olarak yüksek olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Yalnızlık ve cinsiyet arasındaki araştırmalar incelendiğinde Demirli (2007) ve Sarıçam (2011) yaptıkları araştırmalarda cinsiyet ve yalnızlık arasında anlamlı bir farklılaşma olduğu bulgusuna ulaşmışlardır. Bu çalışmalarda erkeklerin yalnızlık düzeylerinin kızlara göre daha fazla olduğu bulgusu elde edilmiştir. Bu bulgular araştırma bulgusuyla tutarlılık göstermektedir. Eskin (2001) tarafından yapılan çalışmada yalnızlık ve cinsiyet arasında anlamlı bir farklılık yoktur. Bu bulgu araştırma bulgularıyla örtüşmemektedir. Kız öğrencilerin iletişim becerilerinin daha yüksek olması (Çetinkaya, 2011), duygularını arkadaşları ile paylaşmaları konusunda daha istekli olmalarına imkan sağlayacağı ve bu nedenle yalnızlık duygusunu daha az yaşamalarına sebebiyet vereceği düşünülmektedir.

Okunulan bölümden memnun olup olmama ile yalnızlık arasında anlamlı bir farklılaşma olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Üniversitede öğrenim gördüğü bölümden memnun olmayan öğrencilerin yalnızlık düzeyleri daha yüksektir. Şahin, Zoraloğlu ve Fırat (2011) tarafından üniversite öğrencileriyle yapılan çalışmada öğrencilerin sadece %15.7'sinin bölümünden memnun olmadığı bulgusuna ulaşılmıştır. Bu araştırmada da devam edilen bölümden memnuniyet ortalaması daha yüksektir. Bölümden memnun olan öğrencilerin kendilerini okudukları bölüme daha fazla ait hissetmekte oldukları ifade edilebilir. Ait olma hissi bireyin kendini yalnız hissetmesini engelleyebilir. Ayrıca öğrenim gördüğü bölümden memnun olan öğrencilerin fakültelerinde daha fazla vakit geçirmek isteyebilirler böylelikle de arkadaşlarıyla paylaşımlarının daha fazla olacağı ve yalnızlık duygusunu daha az yaşayacakları düşünülmektedir.

Yalnızlık ve üniversite öğrencilerinin sınıf düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Literatürde bu bulguları destekleyen çalışmalar (Kozaklı, 2006) ve bu bulguların aksine sonuç elde edilen çalışmalar (Sarıçam, 2011) mevcuttur. Genel olarak bakıldığında yalnızlık duygusunun öznel olduğu düşünülmekte ve yalnızlık duygusu yaşayan bireylerin her sınıf düzeyinde olacağı varsayılmaktadır.

Yabancılaşmanın alt boyutlarından yalıtılmışlık ve güçsüzlük ile yalnızlık arasında anlamlı pozitif bir ilişki vardır. Bir başka ifade ile öğrencilerin yalıtılmışlık ve güçsüzlük duyguları arttıkça yalnızlık duyguları da artmaktadır. Elma (2003), yalıtılmışlığın başkaları ile etkileşim kurma yeteneği ve imkanının kaybedilme anlamı taşıdığını belirtmiştir. Bu doğrultuda, insanlar ile etkileşim kuramamanın sonucu olarak yalnızlık duygusunun yaşanması olasıdır. Yalnızlıkla ilişkili olan bir diğer alt boyut güçsüzlüğü Seeman (1959) kişilerin yaşamını etkileyen olaylara üzerinde etkili olamaması ve kontrol edememesi olarak ifade etmiştir. İnsanların yaşamlarını etkileyen olaylar üzerinde etkili olamadıkları ve herhangi bir dirençle

karşılaştıkları zaman kendilerini güçsüz hissedecekleri, bu güçsüzlüğün onların toplumdan soyutlanmasına ve kendilerini yalnız hissetmelerine neden olacağı düşünülmektedir.

Yabancılaşmanın engellenmesinde akademik başarının önemli olduğu düşünülmekte nitekim Johnson'un (2007) çalışmasında akademik başarısı ile yabancılaşma arasında negatif yönlü bir ilişki olduğu görülmektedir. Bu durumda, akademik başarısı yüksek olan bireylerin yalıtılmışlık ve güçsüzlük düzeyleri daha düşük olacak, bu sayede daha az kendilerini yabancılaşmış hissedecekleri ve yalnızlık düzeylerinin azalacağı ifade edilebilir.

Üniversite öğrencilerinin yalnızlık düzeylerini yabancılaşma % 12 açıklamıştır. Geriye kalan kısmın açıklanması için yalnızlığın birçok faktörle ilişkili olduğu ifade edilebilir. Literatür incelendiğinde yalnızlığın, cinsiyet rolleri (İlhan, 2012), bağlanma stilleri (Akbağ ve İmamoğlu, 2010; İlhan, 2012), utangaçlık, sosyal kaygı ve öz saygı (Erözkan, 2009), sosyal destek ve sosyal bağlılık (Duru, 2008), benlik saygısı ve psikolojik sağlamlık (Güloğlu ve Kararımak, 2010) ve aile işlevleriyle (Özatça, 2009) ilişkili olduğu görülmüştür. Bunlar dışında yalnızlığın, kişilik özellikleri, akademik başarı ve aile desteği gibi faktörlerle ilişkili olduğu düşünülmektedir.

Bu çalışmada elde edilen bulgu ve sonuçlara göre bundan sonraki araştırmalara zemin hazırlamak ve yön vermek amacıyla araştırmacılara bazı önerilerde bulunulabilir. Okuduğu bölümden memnun olmayan öğrencilerin daha fazla yalnızlık yaşadıkları görülmektedir. Öğrencilerin okudukları bölümden memnun olmamalarının birçok nedeni olabilir. Bu nedenle öğrencilerin okudukları bölümü sevmemelerinin nedenleri üzerine araştırmalar yapılarak bireylerin isteyerek eğitim görecekları bölümlerde eğitim sağlanabilir. Bu amaçla üniversitelerde kariyer merkezleri kurularak öğrencilerin kendileri için uygun meslek alanlarına yönelmeleri ve bunu nasıl yapacaklarına dair profesyonel yardımlar sunulabilir. Ayrıca öğrenci danışmanlarının öğrencilerinin bölüme uyumları ve devamları konusunda daha aktif rol almaları için planlamalar ve destekler sunulabilir. Sosyal ilişkiler yabancılaşmanın saptanmasında önemli bir rol oynamaktadır. Üniversite öğrencilerine bu yüzden üniversiteler bünyesinde bulunan Psikolojik Danışma ve Rehberlik merkezlerince sosyal destek sağlanmalıdır. Bu çerçevede psiko-eğitim grupları oluşturulabilir. Akademik başarı yabancılaşma ve yalnızlık düzeyini etkilemektedir. Öğretim elemanları tarafından öğrencilere başarılı olmanın yolları konferanslarla anlatılabilir ve bu sayede öğrencilere özgüven kazandırılabilir. Ayrıca kişilik de yabancılaşma ve yalnızlık düzeyini etkileyebilir. Bütün bunların yanı sıra bu çalışmanın bazı sınırlılıkları vardır. Ulaşılan örneklem bakımından bu araştırma sınırlıdır. Daha büyük örneklem alınarak çalışmalar yapılabilir. Bu araştırma kullanılan nicel araştırma yöntemi ve elde edilen bulgular bakımından sınırlılık göstermektedir. Nitel araştırmalar yapılarak farklı bulgulara ulaşılabilir.

Kaynakça

Akbağ, M. ve İmamoğlu, S. E. (2010). Cinsiyet ve bağlanma stillerinin utanç, suçluluk ve yalnızlık duygularını yordama gücünün araştırılması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 10(2), 651-682.

Batıgün, D. A. (2008). İntihar olasılığı ve cinsiyet: İletişim becerileri, yaşamı sürdürme nedenleri, yalnızlık ve umutsuzluk açısından bir inceleme. *Türk Psikoloji Dergisi* 23 (62), 65-75.

Brennan, T. (1982). Loneliness at adolescence. In L.A Peplau and D.Perlman (Eds.), *Loneliness: A sourcebook of current theory research and therapy*, (p. 269-290). New York: Wiley.

Buluş, M. (1997). Üniversite öğrencilerinde yalnızlık. *PAÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3, 82-90.

Büyüköztürk, Ş. (2014). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı: İstatistik, araştırma deseni, SPSS uygulamaları ve yorum* (Genişletilmiş 19. Baskı). Ankara: Pegem.

Ceyhan, E. ve Ceyhan, A. A. (2011). Üniversite psikolojik danışma merkezine başvuran öğrencilerin yalnızlık ve depresyon düzeyleri. *Eğitim ve Bilim*, 36(160), 65-80.

Cohen, J. (1988). *Statistical power analysis for the behavioral sciences* (2nd ed). Hillsdale, New Jersey: Erlbaum.

Çalışır, İ. (2006). *İlköğretim okulu öğretmenlerinin işe yabancılaşması* (bolu ili örneği). Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.

Çelik, F. (2005). *Orta öğretim öğrencilerinin okula yabancılaşma düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana.

Çetinkaya, Z. (2011). Türkçe öğretmen adaylarının iletişim becerilerine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19(2), 567-576.

Dean, D. G. (1961). Alienation: Its meaning and measurement. *American Sociological Review*, 26(4), 753 – 758.

Demir, A. (1989). UCLA yalnızlık ölçeğinin geçerlik ve güvenilirliği. *Psikoloji Dergisi*, 7(23), 14-18.

Demirli, A. (2007). *Cinsiyetin, bağlanma tipinin ve aile yapısının üniversite öğrencilerinin yalnızlık düzeyi üzerindeki rolü*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.

Develioğlu, K. ve Tekin, Ö. A. (2012). Otel çalışanlarının yabancılaşma düzeyinin demografik özellikler kapsamında incelenmesi. *Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi*, 4(3), 121-128.

Ditommaso, E., & Spinner, B. (1997). Social and emotional loneliness: A reexamination of weiss' typology of loneliness. *Personality and Individual Differences*, 22, 417-427.

Duru, E. (2008). Yalnızlığı yordamada sosyal destek ve sosyal bağlılığın rolü. *Türk Psikoloji Dergisi*, 23(61), 15-24.

- Elma, C. (2003). *İlköğretim okulu öğretmenlerinin işe yabancılaşması* (Ankara İli Örneği) Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Erjem, Y. (2005). Eğitimde yabancılaşma olgusu ve öğretmen: lise öğretmenleri üzerine sosyolojik bir araştırma. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(4), 395-417.
- Erözkan, A. (2009). Ergenlerde yalnızlığın yordayıcıları. *İlköğretim Online*, 8(3), 809-819.
- Eskin, M. (2001). Ergenlikte yalnızlık, baş etme yöntemleri ve yalnızlığın intihar davranışı ile ilişkisi. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 4, 5-11.
- Fraenkel, J. R., Wallend, N. E., & Hyun, H. H. (2012). *How to design and evaluate research in education* (8th ed.). New York: McGraw Hill.
- Field, A. (2009). *Discovering statistics using SPSS* (3th ed.). London: Sage.
- Gedik, A. (2014). *Ortaöğretim öğrencilerinde okul yaşam kalitesi bağlamında okula yabancılaşma*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Güloğlu, B. ve Kararımak, Ö. (2010). Üniversite öğrencilerinde yalnızlığın yordayıcısı olarak benlik saygısı ve psikolojik sağlamlık. *Ege Eğitim Dergisi*, 11(2), 73-88.
- Haskan, Ö. (2009). *Ergenlerde şiddet eğilimi, yalnızlık ve sosyal destek*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- İlhan, İ. (2012). Üniversite öğrencilerinde yalnızlık: Cinsiyet rolleri ve bağlanma stillerinin yalnızlığı yordama güçleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12(4), 2377-2396.
- Johnson, G. M. (2007). Student alienation, academic achievement, and WebCT use. *Journal of Educational Technology and Society*, 8(2), 179 - 189.
- Jones, W. H., J. E., Freeman, J. H., & Goswick, R. A. (1981). The persistence of loneliness: Self and other determinants. *Journal of Personality*, 49, 27-48.
- Karakaya, F. (2010). *Çağdaş insan ve yabancılaşma üzerine bir dizi resim önerisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Keskin, G. ve Sezgin, B. (2009). Bir grup ergenle akademik başarı durumuna etki eden etmenlerin belirlenmesi. *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 4(10), 3-18.
- Kılçık, F. (2011). *İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin işe yabancılaşma düzeylerine ilişkin algıları* (Malatya İli örneği). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Kızıldağ, S. (2009). *Akademik başarının yordayıcısı olarak yalnızlık, boyun eğici davranışlar ve sosyal destek*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Koçak, R. (2005). Duygusal ifade eğitimi programının üniversite öğrencilerinin alektisimi ve yalnızlık düzeylerine etkisi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(23), 29-45.
- Lamm, H., & Stephan, E. (1987). Loneliness among German university student: Some correlates. *Social Behavior and Personality*, 15(2), 161-164.
- Marshall, G. (1999). *Sosyoloji sözlüğü*. Ankara: Bilim ve Sanat.

Odacı, H., & Kalkan, M. (2010). Problematic internet use, loneliness and dating anxiety among young adult university students. *Computers & Education, 55*, 1091–1097.

Oruç, T. (2013). *Üniversite öğrencilerinde psikososyal değişkenlere göre yalnızlık ile otomatik düşünceler ilişkisinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

Özatça, A. (2009). *Ergenlerde sosyal ve duygusal yalnızlığın yordayıcısı olarak aile işlevleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana.

Pearlin, I. E. (1962). Alienation from Work: A Study of Nursing Personnel. *American Sociological Review* 27(3), 314-326.

Peplau, L. A., & Perlman, D. (1982). *Loneliness: A sourcebook of current theory; research and therapy*. New York: Wiley-Interscience.

Russell, D., Peplau, L. A., & Ferguson, M. L. (1978). Developing a measure of loneliness. *Journal of Personality Assessment, 42*, 290-294.

Sarıçam, H. (2011). *Üniversite öğrencilerinin reddedilme duyarlılıkları ile benlik saygıları ve yalnızlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum.

Seeman, M. (1959). On the meaning of alienation. *American Sociological Review, 24*(6), 783-791.

Shepard, J. M. (1972). Alienation as a process: Work as a case in point. *The Sociological Quarterly, 13*(2), 161-173.

Subaşı, G. (2007). Üniversite Öğrencilerinde Sosyal Kaygıyı Yordayıcı Bazı Değişkenler. *Eğitim ve Bilim, 32*(144), 3-15.

Şahin, İ., Zoraloğlu, Y. R. ve Fırat, N. Ş. (2011). Üniversite öğrencilerinin yaşam amaçları, eğitsel hedefleri, üniversite öğreniminden beklentileri ve memnuniyet durumları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, 17*(3), 429-452.

Şirin, E. F. (2009). Beden eğitimi öğretmenlerinin işe yabancılaşma düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 4*(4). 164-177.

Tinto, V. (1975). Drop out from higher education: A theoretical synthesis of recent research. *Review of Educational Research, 45*, 89-125.

Yalçın, Ö. (2009). *Ekolojik ikilemlere ilişkin tutum, toplumsal sorumluluk ve yabancılaşmanın toplumsal değer yönelimi açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.

Yiğit, S. (2010). ilköğretim 5., 6., 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin okula yabancılaşma düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Zonguldak Kara Elmas Üniversitesi, Zonguldak.

Young, J. E. (1982). Loneliness, depression and cognitive therapy: Theory and application. In L. A. Peplau and D. Perlman (Eds.), *Loneliness: A sourcebook of current theory, research and therapy* (p.379-406). New York: Wiley.

Weiss, R.S. (1973). *Loneliness: The experience of emotion and social isolation*. Cambridge: MIT Press.